

A Magyar Plakát Társaság kiállítása a B'32 és Trezor Galériában

■ A Magyar Kultúra Napja január 22. Immáron 192 esztendővel ezelőtt, 1823. január 22-én szerkesztette végleges formába Kölcsey Ferenc a magyar nemzet emblemikus és szimbolikus fohászát: a *Himnusz*t. Ellenben ezt a napot mindössze negyed százada, a rendszerváltoztatás óta ünnepeljük, hogy figyelmet szenteljünk hagyományainknak, kulturális gyökereinknek és a múltunkat idéző szellemi és tárgyi értékeinknek.

Ebből az alkalomból tisztelgünk a Magyar Plakát

Társaság kiállításával, amely a felvonultatott képek aktuális tematikáján túl, talán pont saját létjogosultságát igazolhatja ezen a napon. Párhuzamot vonni kézenfekvő elgondolás. Az eddig elhangzott szavak: Kölcsey szerkeszt, a *Himnusz* szimbólum, a jeles nap figyelemfelkeltés, szellemi és tárgyi értékeink koherenciája – olybá tűnnek, mint amelyek elválaszthatatlanul kapcsolódnak a vizuális látványteremtő alkotóművészet műfajához.

Ugyanakkor a helyszín rendhagyó, de nem ok nél-

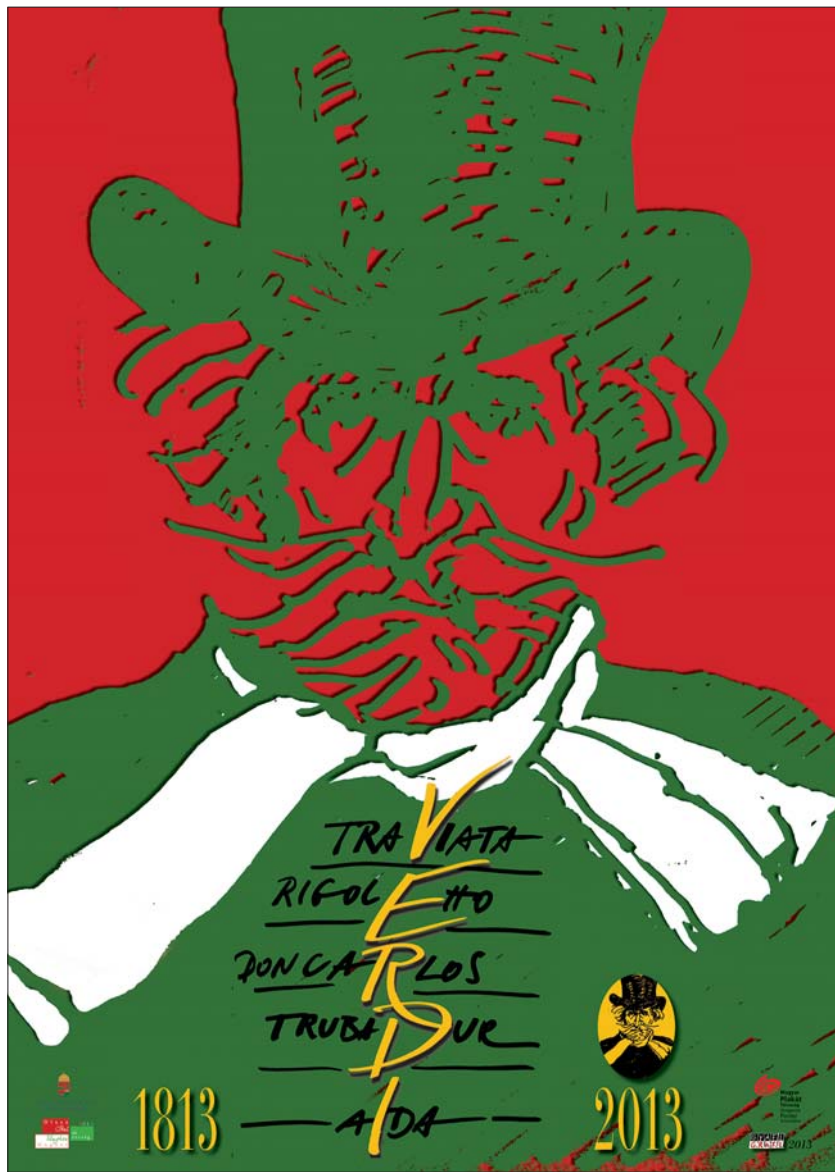
Molnár Gyula:
A Magyar Kultúra
Napja 2015 /
Gyula Molnár:
Day of Hungarian
Culture, 2015
[2015] *digitális print /*
digital print
[70x100 cm]

**Gyárfás Gábor: Verdi, 1813–2013 /
Gábor Gyárfás: Verdi, 1813–2013**

[2013] *digitális print / digital print* [100x70cm]

kül. A plakát nem négy fal közé, kiállítótérbe rendezve való, mert megjelenési helyszíne eredendően az utca. Kétséget kizárólag a mögöttünk lévő évszázad jelentette fénykorát a plakátművészetnek, azonban a 21. században megjelenő legújabb médiumok – ha szabad így fogalmaznom – lekörözték már az információátadás és a reklámtechnikák tekintetében az utcai plakátokat. A plakátot készítő tervezőművészek (még visszatérünk rá, hogy kik is ők valójában) azzal szembesülhettek az 1990-es években bekövetkezett számítógépes forradalom térnyerésével, hogy a gép iparaggá képes zülleszteni a műfajt. Ezért újra kellett gondolni a műfaj fundamentumait: a stílárís jegyekhez, a sűrítés sajátosságaihoz, a szimbolikus kifejezéshez, valamint az optikai és tipográfiai hatásokhoz való újszerű viszonyt. Nem az iparoson, hanem a művészen múlik, hogy képes kreatív módon bánni a géppel és nem elégszik meg annak szoftverkínálatával. A plakát tehát műalkotás, ahol a szöveg és az ábra a figyelemfelkeltés okán születik, azzal a vizuális komplexitással, amely magába foglalja a festészet, grafika, fotó és design elemeinek összegzését.

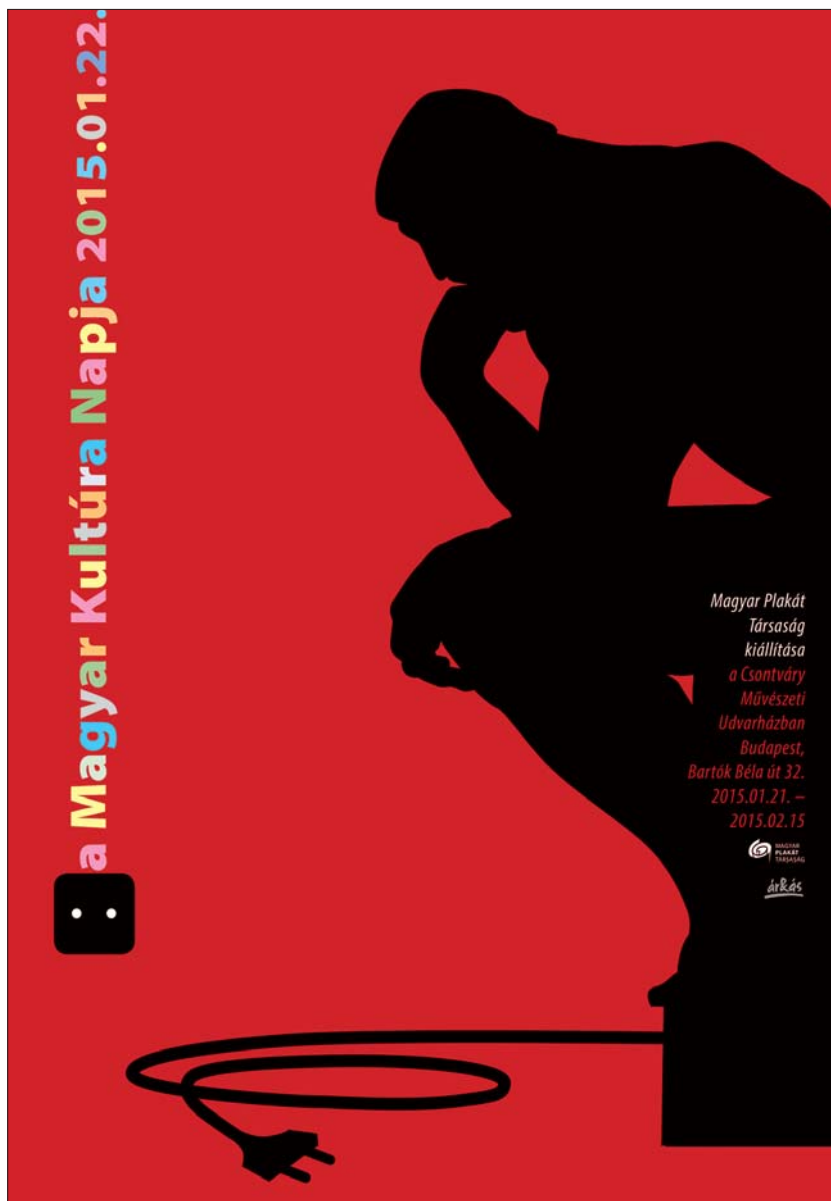
Mindezek fényében már nem meglepő, ha egy ilyen impozáns kiállítótérben találkozunk ezzel a műfajjal és néhány mondat erejéig méltatjuk művészettörténeti kontextusban. A kiállítóterem falán lógó képek műfajának a definiálása csak első megközelítésre tűnik egyszerűnek. Plakát. De ki készít plakátot? Sokáig a reklámgrafikus és az alkalmazott grafikus szakszavakat használták annak kifejezésére, hogy az alkotónak alkalmazkodnia kell egy konkrét feladathoz, így tehát munkája különbözik az autonóm képgrafikától. Ám érezzük, hogy a tudatos és ösztönösséget kizáró tervezői megfontolások, valamint az önálló és szubjektív törekvések egy fiatal vizuális műfaj művészeti ágként történő megnevezését kívánják. Ezért az utóbbi évtizedekben a tervezőgrafika és tervezőgrafikus kifejezések honosodtak meg. A számos névváltozáson átesett művészeti ág dinamikus és előre meg nem jósolható fejlődését illusztrálja, hogy az itt kiállító művé-

szek között is vannak, akik mesterségbeli és művészi képzésük során az Iparművészeti Főiskola grafika szakától a Magyar Képzőművészeti Főiskola sokszorosító grafika, majd tervezőgrafika szakán át a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Vizuális Kommunikáció

Tanszékének médiadesign szakáig bezárólag nyomon követhették a műfaj elnevezésének nyelvi mutációit.

Ez a fiatal művészeti ág, amiről talán joggal mondhatjuk, hogy az ipari forradalom hívta életre, kerek

Baráth Ferenc: A Magyar Kultúra Napja 2015 / Ferenc Baráth: Day of Hungarian Culture, 2015
[2015] digitális print / digital print [100x70 cm]

150 évvel ezelőtt adta a világnak az első színes plakátot. Ennyire új műfajról beszélünk. A plakát megteremtői között kezdetben csak festőket találunk, Toulouse-Lautrec a tagadhatatlan doyenje a műfajnak, de az első magyar színes plakát készítői között is festők szerepelnek: Benczúr Gyula, Rippl-Rónai József, Ferenczy Károly, Berény Róbert, Bortnyik Sándor vagy Kassák Lajos, hogy aztán színre léphessen egy

Árendás József: A Magyar Kultúra Napja 2015 / József Árendás: Day of Hungarian Culture, 2015
[2015] digitális print / digital print [100x70 cm]

új tervezőgrafikus-generáció – a teljesség igénye nélkül –: Konecsni György, Szilvásy Nándor, Papp Gábor, és utánuk már a jelenben vagyunk, a kör bezárult, a Magyar Plakát Társaság kiállításán vagyunk.

A plakátművészetnek tehát története van, amely a szöveges plakát dominanciájától a múlt század hetvenes, nyolcvanas éveire a pusztán illusztratív vagy ábrázoló ötletek fölértékeléséhez és irányadó jellegéhez jutott el. Manapság a technika és a technológia fejlődésének fölgyorsulása a megrendelőt, a fogyasztót, de a befogadót is örökös változtatásra kényszeríti. Az „időtlenségnek és örökkévalóságnak” tervezett emblémák megszűnnek, és a designstúdiók instant megoldásai váltják fel azokat. A plakátokon a reklámkövetelmények és az úgynevezett „magas művészet”, a „grand art” manipulációs házasságra lépnek. Azonban, ha művészi értelemben vett tervezőgrafikáról és plakátművészetéről beszélünk a jelenben, már nem az alkotás reklámértéke kerül előtérbe, hanem a kép életre hívó hiteles alkotói személyiség. Új műfaj született akkor? – kérdezhetnénk. Legalábbis, ismételten csak átalakuláson esik át. Jelenkorunk legnépszerűbb, ha úgy tetszik a korszellemből fakadó művészeti, művészettörténeti irányzatai a művészeti ágak és műfajok közötti átjárhatóság diskurzusát folytatják. Nincs ez másként esetünkben sem. A plakát az alkalmazott művészet területéről egyre inkább eltolódik az autonóm művészet felé, megtartva mindeközben a szakma mesterjegyeit, és teljesítményei meghatározzák immár a 21. századi magyar képzőművészetet.

„Minden, ami nem véletlenszerűen jön létre, az tervezés eredménye.” A kanadai designer, Frank Dudas szavai a lehető legegyszerűbb módon ragadják meg a lényegét. Mi a fontosabb: a funkció vagy a látvány? Meglátásom szerint nem versenyezhet egymással ez a két fogalom, hiszen akkor feladnánk az arány és harmónia megteremtésére vonatkozó legелеmbb emberi igényünket. A plakátnál a funkció: a betű és a szám, az emóció: a kép és a látvány. És milyen legyen akkor a jó plakát? A házfalakon, utcákon

és tereken a gyalogost megállásra, az autóst lassításra készítse. A kiállítótérben elhelyezett plakát égjen bele az agyba, hogy részleteire még évek múltán is emlékezzünk.

Horkay István:
Giuseppe Verdi,
Álarcosbál /
István Horkay:
Giuseppe Verdi,
A Masked Ball
[2013] *digitális print /*
digital print
[100x70 cm]

UN BALLO IN MASCHERA GIUSEPPE VERDI

A szabad gondolat feláramlása, a jelképben megformálódó vizuális közlés – és ennél a pontnál álljunk meg egy szóra: jelkép, enigma. A kiállítás címe *B1/B'32*. Mi ez, és miért is ez? Mert jelkép és enigma. Az elhangzottak tükrében nem meglepő a címválasztás. A B1 egy nyomdai szabványméret, amely a papírformátum nagyságát jelenti. Az A-B-C sorozatok 0-tól 10-ig terjedő skálája határozza meg a legkülönbözőbb képformátumokat. A B1 a 70x100 centiméteres nagyság jelölése, ugyanis a kiállításon látható 66 plakát mindegyike ilyen formátumú: 70x100-as. A humor, a játékoság, a többértelműség a mozgatórugója ennek az ötletnek, amely nyelvi és vizuális értelemben kapcsolódik a Bartók 32 Galériához, ami szintén elemeire redukálva a B'32 címben jelenik meg. A *B1/B'32* címválasztás igencsak plakátos gondolkodásra vall, de ezen ne lepődünk meg, mert a rejtvény feloldása a kiállítási élmény része, másfelől a szintetizáló/szimbolizáló látásmód minden részletben teret nyer.

A két kiállítótérben látható plakátokat 26 művész alkotta. Mindegyikükben közös, hogy egy hívó szó: a magyar kultúra, a Magyar Kultúra Napja inspirálta őket. Úgy is fogalmazhatnánk, hogy a kultúra tematikája határozza meg a plakátokat. Színház, bábszínház, komolyzene, opera, film, kiállítás témájú képek kétséget kizárólag a kultúra szolgálatában állnak, de az ünnep aktualitásához kapcsolódóan számos plakát reflektál nemzeti történelmünkre is. Ne feledkezzünk meg arról, hogy az alsó kiállítótérben, a Trezor Galériában, az idei, 2015-ös Magyar Kultúra Napja és éppen ez a kiállítás a témája a kilenc, kimondottan erre az alkalomra készült alkotásnak. Épphogy megszáradt rajtuk a nyomdafesték, és természetesen első ízben kerülnek bemutatásra a nagyközönség előtt.

A szakmában és a piacon vannak más felfogású plakáttervezők is, de a Magyar Plakát Társaságot – úgy vélem – két kulcsszó kapcsolja össze: az intellektualitás és a humor.

KEPPEL MÁRTON
művészettörténész

(B1/B'32 című plakátkiállítás. Csontváry Művészeti Udvartársz – B'32 és Trezor Galéria, Budapest, 2015. január 21–február 14.)

Ducki Krzysztof: Hungary / Krzysztof Ducki: Hungary
[2011] ofszet / offset [100x70 cm]

Elhangzott a kiállítás megnyitóján.
A fotókat a Magyar Plakát Társaság bocsátotta rendelkezésünkre.